

SIERTEELT IN WEST-VLAANDEREN

M. Pattou

Ingenieur - Hoofd van dienst

Ministerie van Landbouw-Tuinbouwdienst West-Vlaanderen

Sierteelt is, samen met de groenteteelt en de fruitteelt, één van de hoofdsectoren van de tuinbouw. In deze sektor, die de niet eetbare tuinbouwproductie groepeert, onderscheidt men als belangrijke deelsektoren de boomkwekerij en de bloemisterij, deze laatste op te splitsen in potplanten, perkplanten en snijbloemen.

Historische schets

West-Vlaanderen heeft een lange traditie als produktiegebied van sierplanten. In de 19de eeuw was de streek rond Brugge, na het Gentse, het tweede belangrijkste 'hofbouwcentrum' van het land. Volgens de land- en tuinbouwtelling waren er in 1910 in het gerechtelijk kanton Brugge 13,5 ha serres voor sierteeltproductie, dit is meer dan op dit ogenblik in gans het arrondissement Brugge.

In de eerste helft van deze eeuw bereikte de Brugse sierteelt wereldfaam. Dit was vooral te danken aan de ontwikkeling en de activiteiten van enkele, voor die tijd zeer grootschalige bedrijven zoals Flandria, Sander en Vincke-Dujardin. In de jaren vijftig zijn deze bedrijven verdwenen ondermeer als gevolg van de uitbreiding van de Brugse agglomeratie, de nasleep van de economische crisis van de jaren dertig, en de twee wereldoorlogen.

Sedertdien heeft de sierteelt zich meer over gans het oostelijk en centraal gedeelte van de provincie verspreid.

Ontwikkeling van het Westvlaams sierteeltareaal

Tijdens de laatste 25 jaar bood de Europese integratie en de ontwikkeling van de vraag naar sierteeltproducten ruimere perspectieven voor de sierteeltproducenten.

De Westvlaamse sierteelt heeft de laatste 25 jaren niet de verwachte expansie gekend die in het vooruitzicht kon worden gesteld, in functie van de verruimde EEG-markt en de toegenomen vraag naar sierteeltprodukten. Toch zijn er nog voldoende perspectieven aanwezig voor uitbreiding van deze sektor, mits de verwezenlijking van enkele doelstellingen.

Dankzij de Europese integratie werd het verkeer van sierteeltprodukten liberaliseerd. Voor de exportgerichte Belgische sierteelt was dit bijzonder gunstig. In het verleden werd de ontwikkeling van de sektor immers frekwent afgeremd door protektionistische maatregelen van invoerlanden.

De groeiende belangstelling voor planten, bloemen en natuur was een tweede gunstig element. Verfraaiing van het wooninterieur en de woonomgeving met bloemen en planten, aanplanten van bossen en groene zones en openbare groenvoorziening werd niet meer ervaren als een luxe, maar als een behoefte.

De verruimde markt en de grotere vraag schiep kansen voor produktieuitbreiding. Uit de evolutie van het Westvlaams sierteeltareaal tijdens de laatste kwarteeuw blijkt dat de areaaluitbreiding wel relatief belangrijk, maar toch niet spectaculair was, en bijvoorbeeld minder uitgesproken dan in de groenteteelt. Volgens de land- en tuinbouwtellingen is het areaal sierteelt in West-Vlaanderen van 1971 tot 1991 gestegen met 97% van 295 ha tot 580 ha. In dezelfde periode is het totale Belgische areaal toegenomen met 62% van 3145 ha tot 5101 ha.

Tabel 1 vermeldt (in absolute cijfers en in procent ten opzichte van het Belgisch areaal) de evolutie van de verbouwde oppervlakte voor de voornaamste deelsektoren. Dit geeft een

beeld van de structuur en de relatieve belangrijkheid van de Westvlaamse sierteelt. Wel dient opgemerkt dat voor bepaalde sectoren de werkelijk beteelde oppervlakte deze tellingsgegevens overtreft.

In twintig jaar is de oppervlakte bloemisterij in open lucht meer dan verdubbeld. De beschikbare tellingsgegevens voor potchrysanthen werden afzonderlijk vermeld. Hieruit blijkt de relatieve belangrijkheid van de provincie als teeltgebied van deze specialiteit; ongeveer een kwart van de potchrysanthen wordt in West-Vlaanderen geteeld.

Het areaal boomkwekerij steeg met 85% maar de relatieve belangrijkheid bleef ongeveer gelijk.

Volgens de officiële tellingsgegevens werden in 1991 in 71,94 ha serres sierteeltgewassen geteeld, tegenover 29,72 ha in 1971 (zie tabel 1). Dit is een stijging met 142%. Voor de voornaamste teeltgroepen is de evolutie ongeveer gelijklopend. Opvallend is de toename van de oppervlakte die in de telling niet in één van de vermelde deelsektoren werd geregistreerd. Dit wijst op een stijging van de oppervlakte serres met gemengd teeltpatroon.

Deze tellingsgegevens tonen ook de relatieve belangrijkheid aan van West-Vlaanderen als produktiegebied van perkplanten. Ongeveer een kwart wordt in de provincie geproduceerd.

Tabel 1
Evolutie areaal sierteelt in West-Vlaanderen

	Absoluut (in ha)				Relatief (in % ten opzichte van Belgisch areaal)			
	1971	1980	1987	1991	1971	1980	1987	1991
<i>Sierteelt open lucht</i>								
- bloemisterij:	81	89	108	167	8	11	12	16
waarvan potchrysanthen:	-	23	38	64	-	25	26	27
- boomkwekerij:	184	265	317	341	10	11	11	10
<i>Sierteelt onder glas</i>								
- Totaal:	29,72	43,28	61,81	71,94	7	8	10	11
waarvan:								
- potplanten:	12,11	14,04	22,30	23,76	9	9	12	12
- perkplanten:	6,60	7,86	15,80	12,69	19	22	25	22
- snijbloemen:	8,97	15,77	9,62	16,46	6	8	7	11
Totaal sierteelt:	294,72	397,28	486,81	580,33	9	11	11	11

Bron: NIS, Land- en Tuinbouwtellingen 15 mei 1993.

Overzicht van de Sektoren

Bloemisterij in open lucht

In West-Vlaanderen zijn er ongeveer 175 bedrijven die potchrysanthen telen. Er is een duidelijke tendens naar verruiming van het sortiment, aanbodspreiding en specialisatie van de bedrijven.

Tien jaar geleden werden hoofdzakelijk traditionele grootbloemige potchrysanthen geproduceerd voor Allerheiligen, en dit overwegend in bedrijven met groenteteelt onder glas als hoofdactiviteit.

Kleinbloemige troschrysanthen, met een grote variatie in bloemvorm en kleur, hebben thans het grootste marktaandeel. Ook worden veel troschrysanthen op stam gekweekt. Door het toepassen van belichting of verduistering is het mogelijk om het jaar rond bloeiende planten aan te bieden. Door de introductie van nieuwe selecties en teeltmethodes is de potchrysanthe meer geëvolueerd naar een klassieke bloeiende kamerplant.

In tegenstelling met vroeger komen potchrysanthen thans meer voor op gespecialiseerde bedrijven in combinatie met bloemisterijgewassen onder glas. De klassieke teelt voor Allerheiligen treft men vooral aan op meer extensieve openluchtbedrijven. De arrondissementen Roeselare, Kortrijk en Tielt zijn de belangrijkste productiegebieden.

Selectie en vermeerdering van chrysanthen voor potkultuur is een Westvlaamse specialiteit. Vier gespecialiseerde

de bedrijven, gevestigd in de omgeving van Roeselare, selekteren nieuwigheden, telen moederplanten en produceren stekken. Voor ons land zijn deze bedrijven toonaangevend voor deze sector. Zij bevoorraden praktisch alle Belgische potchrysantheplanters en een belangrijk gedeelte van de geproduceerde stekken wordt uitgevoerd.

In de provincie wordt een beperkte oppervlakte snijbloemen, droogbloemen, gladiolen en dahliaknollen in open lucht geteeld of vermeerderd. Opvallend is de relatief sterke uitbreiding tijdens de laatste jaren van de potkultuur in open lucht van *Erica gracilis*, *Veronica* en andere boomkwekerijgewassen.

Boomkwekerij

De boomkwekerij is de sector van de land- en tuinbouwproductie met de grootste verscheidenheid aan gewassen en teeltwijzen. Het gekweekte sortiment is zeer groot: bosplantsoen, vrucht- en fruitbomen, rozen, laanbomen, sierconiferen, heidegrondplanten, sierheesters, klimplanten en vaste planten.

Het aantal boomkwekers in West-Vlaanderen wordt geraamd op 160, waarvan 20 bosboomkwekerijen en 140 sierboomkwekerijen.

De bosboomkwekerij is geconcentreerd in de streek van Wingene, Beer-

nem, Oostkamp en Brugge. Deze kwekerijen zijn de leveranciers van plantsoen voor aanplanting van bossen. Het betreft gespecialiseerde, vrij grootschalige bedrijven.

Het areaal sierboomkwekerij ligt meer verspreid over de provincie. De arrondissementen Roeselare en Kortrijk zijn de voornaamste teeltgebieden.

De Westvlaamse sierboomkwekerij heeft zich in de laatste 15 jaar ontwikkeld tot een zeer dynamische tak van de tuinbouwproductie. Een opbouwend sfeer van openheid en samenwerking heeft geleid tot gebundelde acties op vlak van beroepsvervolmaking, introductie van nieuwigheden, marktprospektie en promotie-activiteiten. Kenmerkend voor de relatief jonge Westvlaamse sierboomkwekerij zijn de grote verscheidenheid in plantensortiment en bedrijfsstructuur en het overwegend intensief karakter van de exploitaties door het groot aandeel van de containercultuur. Op de bedrijven wordt veel aandacht geschonken aan meer arbeidsbesparende bedrijfsvoering, vooral bij het in- en ompotten en het intern transport, en aan de optimalisatie van watergifte en bemesting in de containerteelt. Dankzij de proeven en de voorlichting, georganiseerd door de dienst Plantenbescherming van het Ministerie van Landbouw werd in de laatste vijf jaar grote vooruitgang geboekt op vlak van onkruid- en ziektebestrijding.

Typisch voor de Westvlaamse boomkwekerij is de belangrijkheid van de produktie van jong plantgoed. In dit verband dient vermeld dat 28 sierboomtelers over een stekserre beschikken voor de opkweek van plantgoed.

Kasplanten

Volgens de inventaris die permanent wordt bijgehouden door de tuinbouwdienst van het Ministerie van Landbouw zijn er in 1993 in West-Vlaanderen 145 bedrijven die het jaar rond in 43,5 ha serres potplanten telen. Tabel 2 geeft de spreiding per arrondissement van de bedrijven en de oppervlakte glas. De kasplantenteelt is het belangrijkste in de arrondissementen Brugge, Roeselare en Kortrijk. Tijdens de laatste vijf jaar was de groei van de sektor het meest uitgesproken in de arrondissementen Tielt, Kortrijk en Roeselare.

De gemiddelde oppervlakte serre per bedrijf, voorbehouden voor het telen van kasplanten, loopt sterk uiteen: 5807 m² en 5190 m² in de arrondissementen

Tabel 2
Kasplanten in West-Vlaanderen (1993)

Arrondissement	Bedrijven		Oppervlakte serres	
	Aantal	%	Ha	%
Brugge	47	32,4	12,0	27,6
Diksmuide	5	3,4	0,6	1,4
Ieper	12	8,3	2,1	4,8
Kortrijk	31	21,4	7,5	17,2
Oostende	7	4,8	4,1	9,4
Roeselare	23	15,9	11,9	27,4
Tielt	17	11,7	5,1	11,7
Veurne	3	2,1	0,2	0,5
Totaal:	145	100	43,5	100

Oostende en Roeselare, tegenover 3003 m², 2548 m² en 2404 m² in Tielt, Brugge en Kortrijk en minder dan 2000 m² in Diksmuide en Veurne. Dit hangt samen met de verschillen in structuur van de bedrijven. Er zijn drie duidelijke verschillende bedrijfstypes:

de gespecialiseerde kasplantenbedrijven, 59 in aantal met een gemiddelde oppervlakte kasplanten van 4703 m² per bedrijf;

de bedrijven die kasplanten telen in combinatie met andere tuinbouwgewassen, 44 in aantal waarvan 3 met snijbloemen, 6 met groenten en 35 met perkplanten. De gemiddelde oppervlakte bedraagt 2960 m²;

de bedrijven waar detailhandel de hoofdactiviteit vormt, maar ook nog een beperkte oppervlakte wordt voorbehouden voor produktie. Het betreft 42 bedrijven met gemiddeld 650 m² kasplanten;

De verschillen in bedrijfsgroottestructuur van deze groepen blijkt uit tabel 3, met de spreiding van het aantal bedrijven per oppervlakteklasse.

Het aantal gespecialiseerde kasplantenbedrijven stagneert. De betaalde oppervlakte per bedrijf neemt echter toe. Van 1987 tot 1993 was de stijging gemiddeld 1341 m² per bedrijf of 39%.

De kasplantenteelt is de meest kapitaalintensieve tak van de sierteelt. Om

Tabel 3
Kasplantenteelt in West-Vlaanderen (1993)
Spreiding van het aantal bedrijven in oppervlakteklassen

Oppervlakte kasplanten per bedrijf (m ²)	Bedrijfstype		
	Gespecialiseerd kasplanten	Kombinatie met perkplanten, snijbloemen en groenten	Kombinatie met detailverkoop
0-499	—	3	13
500-999	—	3	23
1000-1499	8	6	4
1500-1999	5	9	1
2000-2999	11	8	1
3000-3999	7	2	—
4000-4999	8	2	—
5000-7499	8	8	—
7500-9999	4	2	—
10000 en meer	8	1	—
	59	44	42

de arbeids- en energiekost te drukken werd in het laatste decennium zeer veel geïnvesteerd in deze sektor. De technologische vooruitgang en nieuwe kweekmethodes en teelttechnieken hebben bijgedragen tot hogere produktie, betere kwaliteit ondermeer dankzij in vitrokultuur, selectie, computergestuurde klimaatregeling, belichting en voeding. Aan de moderne kasplantenteler wordt een groot aanpassingsvermogen en organisatie-talent geleverd om door intensivering van het bedrijfsplan, rationalisering van de bedrijfsvoering en introductie van nieuwe technieken, de rendabiliteit van zijn bedrijf veilig te stellen.

In de groep van de gespecialiseerde kasplantenbedrijven werden ook de 7 groothandelsbedrijven, 13 laurierbedrijven en de hoger vermelde 4 chrysantheekbedrijven gerangschikt.

De ontwikkeling en de activiteit van de groothandelsbedrijven, waarvan 3 zijn afgestemd op de uitvoer, heeft bijgedragen tot verruiming van de afzetkansen.

In het Brugse neemt de teelt van *Lauris nobilis* of laurier nog een vrij belangrijke plaats in. De 13 laurierbedrijven hebben samen ongeveer 4 ha serres.

Er zijn thans meer bedrijven met kasplanten in combinatie met gewassen uit andere teeltgroepen dan vijf jaar geleden, maar het aantal geteelde soorten en cultivars van kasplanten per bedrijf is gedaald. De combinatie potplanten-perkplanten neemt hierbij een belangrijke plaats in. Voorjaarsperkplanten worden in de serre opgevolgd door potplanten. In hoofdzaak zijn dit bloeiende planten zoals *Cyclamen*, *Poinsettia* en potchrysanthen.

Algemeen worden er nu minder groene en meer bloeiende kasplanten geteeld.

Perkplanten

Tot vóór 5 jaar was perkplantenteelt de groeisektor van de Westvlaamse sierteelt. Sedert 1987 is deze groei sterk afgeremd en bedraagt, voor een periode van 6 jaar, nog slechts 3% in aantal bedrijven en 10% in beteelde oppervlakte serres.

'Perkplant' is de verzamelnaam voor niet winterharde zomerbloemen die uit zaad of stek onder glas tot verkoopbare plant worden gekweekt. Het zijn de bloeiende planten die met hun felle, heldere tinten, kleureffect en -schakering brengen in de woon- en werkomgeving, het straatbeeld en de groene zones.

Naast de traditionele soorten, groeit de belangstelling voor kuip- of terrasplanten. Deze doorlevende, niet winterharde, op stam of struik en in potten of kuipen geteelde planten, worden bij deze specialiteit gerangschikt.

Net zoals in de andere sectoren wordt gestreefd naar specialisatie, kwaliteitsproduktie en arbeidsbesparing. Er wordt gestreefd naar een gemakkelijk toegankelijk, aaneengesloten serrecomplex met voorzieningen om het intern transport beter te kunnen organiseren. Door mechanisatie, automatisering en eventueel uitschakeling van bepaalde handelingen, worden de teeltomstandigheden geoptimaliseerd en de kostprijs gedrukt.

In de perkplanten zijn duidelijk drie bedrijfstypes te onderscheiden:

de gespecialiseerde bloemisterijen, waar perkplanten in combinatie met bloeiende of groene potplanten worden geteeld: 30,9% van het aantal bedrijven, 62,6% van het areaal en gemiddeld 4177 m² perkplanten per bedrijf. In deze categorie vindt men de gespecialiseerde bedrijven terug met professionele aanpak, waar alle innovaties op vlak van teeltmethodes en techniek vlug ingang vinden. Kwaliteitsverbetering, arbeidsbesparing, drukken van de kostprijs en vlotte afzet zijn de hoofdbekommernis van deze telers.

het gemengd bedrijf, waar perkplantenproduktie wordt gekombineerd met

Tabel 4
Perkplantenteelt in West-Vlaanderen (1993)
Spreiding bedrijven en teeltoppervlakte

Arrondissement	Bedrijven		Oppervlakte	
	Aantal	%	Ha	%
Roeselare	33	18,5	10,4	28,4
Brugge	26	14,6	5,1	13,9
Tielt	21	11,9	3,9	10,8
Ieper	32	18,0	5,0	13,5
Kortrijk	33	18,5	6,5	17,8
Oostende	15	8,4	4,2	11,4
Diksmuide	11	6,2	1,0	2,6
Veurne	7	3,7	0,6	1,6
Totaal:	178	100	36,7	100

Tabel 4 geeft, per arrondissement, het aantal bedrijven en de oppervlakte serres waar in het voorjaar perkplanten worden verbouwd. Meer dan andere sierteeltsectoren is de perkplantenproduktie vrij gelijkmatig verspreid over de provincie. De arrondissementen Diksmuide en Veurne, met zeer weinig perkplanten en Roeselare, belangrijkste produktiegebied met 28,4% van het areaal, maken hierop een uitzondering.

Opvallend, en dit in tegenstelling met andere sectoren van de glastuinbouw, is de lage gemiddelde oppervlakte per bedrijf, namelijk 2062 m². Dit hangt samen met het intensief karakter van de produktie en met het feit dat bijna 70% van de bedrijven niet louter gespecialiseerd zijn in de bloemisterij, maar een gemengd karakter hebben. Perkplantenteelt is dan gekoppeld aan kleinhandel, tuinaanleg, groenteteelt of boomkwekerij.

groenteteelt of boomkwekerij: 23,0% in aantal en 16,3% in oppervlakte, met gemiddeld 1460 m² perkplanten per bedrijf. De belangrijkheid van deze groep neemt af. In dit bedrijfstype vindt men ook gelegenheidstellers terug die tijdelijk een van jaar tot jaar wisselende oppervlakte perkplanten telen.

de kleinhandelszaak, het tuincentrum of de tuinaannemer die een beperkte oppervlakte perkplanten teelt voor detailverkoop. Tot dit type behoren 46,1% van de bedrijven, die slechts 21,1% van het areaal vertegenwoordigen. De gemiddelde oppervlakte perkplanten is 944 m².

Tabel 5 geeft, volgens het bedrijfstype, het aantal bedrijven per oppervlakteklasse.

Tabel 5
Perkplantenteelt in West-Vlaanderen (1993)
Spreiding in oppervlakteklasse volgens bedrijfstype – aantal bedrijven

Oppervlakte perkplanten per bedrijf (m ²)	Bedrijfstype		
	Gespecialiseerd in bloemisterij	Met groenteteelt of boomkwekerij	detailverkoop tuinaanleg
0-499	–	3	17
500-999	1	11	31
1000-1499	2	13	23
1500-1999	5	3	6
2000-2999	10	5	3
3000-3999	13	5	3
4000-4999	3	1	–
5000-7499	15	2	2
7500-9999	3	–	–
10000 en meer	3	–	–
	55	41	82

Problematiek en Ontwikkelingsmogelijkheden

De Westvlaamse sierteeltproductie zorgt voor een rechtstreekse tewerkstelling van ongeveer 825 personen en de produktiewaarde wordt geraamd op 2,675 miljard frank.

Hiervoor werd reeds onderstreept dat de Westvlaamse sierteelt in de laatste 25 jaar niet de expansie heeft gekend die in het vooruitzicht kon worden gesteld, in functie van de verruimde EEG-markt en de grotere vraag naar sierteeltproducten. Deze expansie was er wel in de groentesektor. Relevante cijfers die dit illustreren zijn de investeringen in beide sectoren in de laatste 10 jaar: 8,8 miljard frank in de groenteteelt en 2,5 miljard frank of slechts 28,4% in de sierteelt.

Dit had voor gevolg dat de produktiewaarde van de sierteelt in 1992 minder

Snijbloemen

Alhoewel dit niet blijkt uit de tellingsgegevens, zoals vermeld in tabel 1, is deze tak van de sierteelt reeds 15 jaar in regressie. Het is de sektor die het meest nadeel ondervindt van het gebrek aan marktorganisatie in de sierteeltsector en de concurrentiedruk uit Nederland.

Volgens de inventaris van de tuinbouwdienst van het Ministerie van landbouw telt West-Vlaanderen 35 serrebedrijven, die samen 10,5 ha snijbloemen telen. In de arrondissementen Tielt, Roeselare, Brugge en Oostende treft men het grootste aantal bedrijven aan en ook het grootste areaal: 10 bedrijven met 3,9 ha in Tielt, 6 bedrijven met 2,5 ha in Roeselare, 8 bedrijven met 1,6 ha in Brugge en 5 bedrijven met 1,1 ha in Oostende.

In dalende volgorde van beteelde oppervlakte zijn snijchrysanthen, rozen en anjers de belangrijkste teelten.

Voor meer dan de helft van de bedrijven is de produktie van snijbloemen een nevenactiviteit, naast een meer belangrijke handel in bloemen en planten of de produktie van andere sierteeltgewassen. In feite telt West-Vlaanderen slechts 12 volwaardige, gespecialiseerde snijbloemenbedrijven die gemiddeld 4817 m² snijbloemen telen.

dan één derde bedroeg van de produktiewaarde van de groenteteelt.

Niettegenstaande een zekere groei, blijkt dat het gemiddelde sierteeltbedrijf bedrijfseconomisch meer kwetsbaar is dan het gemiddelde groentebedrijf. Het aandeel bedrijven met financiële moeilijkheden is aanzienlijk hoger in de sierteelt.

Meerdere oorzaken liggen aan de basis van de beperkte groei en de moeilijkheden in de sierteelt:

Het gebrek aan een degelijke marktorganisatie is ongetwijfeld de voornaamste. In tegenstelling met de groenteteelt, waar de industriegroenten door verschillende bedrijven in de provincie kunnen worden verwerkt en de groenteteelt voor vers verbruik, waar het grootste gedeelte van het aanbod wordt gecommercialiseerd via één enkele veiling, met centrale ligging in de provincie, is de afzetstructuur in de sierteelt hopeloos versnipperd. Een te klein gedeelte van de produktie wordt verhandeld over verschillende, te kleinschalige, verafgelegen veilingen, waardoor het voordeliger lijkt om het grootste gedeelte rechtstreeks aan de groot- of kleinhandel te verkopen of op Nederlandse

veilingen aan te voeren. Deze situatie is en blijft zeer nefast voor de ontwikkeling en de rendabiliteit van de sierteeltproduktie: een ondoorzichtige markt, zowel aan de aanbod- als de vraagzijde, gebrek aan standaardizatie in verpakking, transport- en kwaliteitsvoorschriften, hoge verkoopkosten, lange betalingstermijnen, individuele opstelling van elke producent in het marktgebeuren en uiteindelijk een hoog bedrijfs-economisch en financieel risico voor de produktiebedrijven.

Ook de voordelen van de centrumfunctie, kenmerkend voor een belangrijk produktiegebied, zijn onvoldoende aanwezig. Dit geldt ondermeer voor de vakopleiding en -vervolmaking, voorlichting, toeleverings- en dienstverlenende activiteiten en instanties.

Tenslotte heeft het handhaven van een verhoogd BTW-tarief voor sierteeltprodukten in België, de hogere energieprijzen en de invoerdruk uit Nederland, de ontwikkeling en de rendabiliteit van de sierteelt nadelig beïnvloed.

Nochtans kan West-Vlaanderen nog perspectieven bieden voor de uitbreiding van de sierteelt: centrale ligging tussen belangrijke grootstedelijke cen-

tra, geschikte bodem voor bepaalde specializaties, belangstelling van kandidaat-bedrijfsleiders die uit de traditionele landbouw afvloeien, en een zacht klimaat.

Starten en investeren in de sierteelt kan echter niet ongenueanceerd worden aangeraden of aangemoedigd zolang er geen degelijke marktstructuur wordt uitgebouwd, waarbij voldoende rekening wordt gehouden met het Westvlaamse sierteeltgebied.

In de tweede plaats moet worden gestreefd naar een verruiming van het aanbod door introductie van nieuwe plantensoorten en alternatieve vormen van presentatie.

Tenslotte dient, met het oog op het drukken van de kosten, gezocht naar de meest aangewezen teeltwijzen en technieken en optimalisering van de bedrijfsvoering.

De Westvlaamse sierteelt heeft dringend behoefte aan gekoördineerde initiatieven die een aanzet kunnen zijn om deze doelstellingen te realiseren.

Kent u dat alles-is-mogelijk gevoel?

Een stevig uurtje joggen, uw grenzen verleggen, dat is het einde. Op zo'n moment gelooft u honderd procent in uzelf, voelt u waar het echt op aankomt.

CERA pakt uw bankzaken net zo enthousiast aan. Met alle middelen. Open en hartelijk. Wij luisteren naar uw wensen, praten alles

in het volste vertrouwen met u door, helpen u bij het realiseren van uw plannen.

Loop eens langs bij het CERA-bankkantoor in uw buurt. Wij zijn open wanneer u vrij bent. Zelfs op vrijdagavond of zaterdag-

morgen. U vindt bij ons medewerkers die niet zo hard in uw projecten geloven als uzelf. Die voor u de nodige financiële ruimte scheppen. Want CERA doet er alles aan om dat alles-is-mogelijk gevoel waar te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N .

